

UVOD

Posljednjih nekoliko decenija pojedinci i finansijske institucije, koji posluju na finansijskom tržištu, susreću se sa brojnim promjenama u ekonomskom okruženju. Neprekidne, brze i značajne promjene nameću potrebu za određenim inovacijama koje će doprinijeti ostvarivanju ciljeva finansijskih učesnika. Da bi opstale ili poboljšale svoju poziciju u novom ekonomskom okruženju, finansijske institucije moraju da pronalaze i razvijaju nove proizvode i usluge koje će odgovoriti potrebama klijenata, a takođe biti i profitabilne, taj proces se naziva finansijski inženjering.

Finansijsko tržište predstavlja najvažniji i najuticajniji segment ekonomske politike i prakse, i doprinosi uspješnom funkcionisanju cjelokupnog privrednog sistema. Zdrava ekonomija upravo zavisi od efikasnog transfera sredstava od ljudi koji imaju štednju do preduzeća i pojedinaca kojima je kapital neophodan. Bez efikasnog transfera privreda jednostavno ne bi mogla funkcionisati.

Investitori na finansijskom tržištu su domaćinstva, preduzeća, država i državne agencije, finansijske institucije i uopšte institucije svih vrsta. Posebna pažnja se posvećuje zaštiti interesa investitora od raznih manipulacija i prevara kojima oni mogu biti izloženi. U svakoj zemlji sa razvijenim finansijskim tržištem ovom pitanju se poklanja posebna pažnja. Na finansijskom tržištu moraju vladati povjerenje i sigurnost da bi investitori bili spremni da ulože svoja sredstva. Pri tome je veoma važna informisanost investitora oko dešavanja na tržištu, odnosno transparentnost finansijskih informacija.

Investicione banke su svoju značajnu ulogu u poslovima sa hartijama od vrijednosti našle upravo na primarnom tržištu, u postupku emisije hartija od vrijednosti. Emitenti i investitori imaju suprotne interese prilikom izdavanja odnosno investiranja u hartije od vrijednosti. Tako je emitentu u interesu da ima niže troškove po kojima pribavlja sredstva emisijom hartija. Trošak emitenta predstavlja prinos za investitora i on želi da ga poveća. Emitent želi duže rokove na koja je dobio sredstva. Za razliku od njega, investitor hoće likvidno tržište hartije koju je kupio, tako da bi u slučaju potrebe bio u mogućnosti da proda hartiju na sekundarnom tržištu. Pri tom, kako je već rečeno, investitor se suočava sa kreditnim rizikom emitenta, tj. sa situacijom da emitent neće biti u mogućnosti da o roku dospjeća izmiri svoje obaveze. Kada se približe interesi emitenta i investitora, zaključuje se transakcija i finansijsko tržište obavlja svoju transfernu funkciju.

Pojava finansijskih posrednika dovodi do drugog načina finansiranja emitenata, tzv. *indirektnog finansiranja*. Finansijski posrednici pomažu u povezivanju onih subjekata kojima su potrebna sredstva - emitenti i oni koji imaju višak sredstava raspoloživih za investiranje - investitori. Ove institucije pružaju usluge finansijskog posredovanja za sve učesnike na finansijskom tržištu. Navedenu funkciju finansijski posrednici obavljaju „tako što prikupljaju akumulaciju putem sopstvenih kreditnih i finansijskih instrumenata. Posrednici zapravo predstavljaju kanal za najprofitabilnije usmjeravanje štednje u finansijske investicije. Njihova

uloga je jako bitna na finansijskom tržištu jer od njihove efikasnosti i efektivnosti zavisi i uspješnost funkcionisanja finansijskog tržišta i održavanje ravnoteže finansijskih tokova. Same finansijske institucije se na finansijskom tržištu mogu pojaviti i kao investitori i kao emitenti. Međutim, njihova najznačajnija uloga je upravo uloga posrednika.

Investicione banke nisu klasični finansijski posrednici kao komercijalne banke ili investicioni fondovi. One ne vrše transformaciju aktive iz jednog oblika u drugi. Investicione banke pomažu da se emitenti hartija od vrijednosti i investitori lakše pronađu na finansijskom tržištu.

Ubrzani razvoj informacionih tehnologija i veća saradnja među regulatorima finansijskih tokova, dovela je do tješnjih veza na međunarodnom tržištu kapitala. Velike količine novca prelaze granice i sve više zemalja ima pristup međunarodnim finansijama. Da bi bolje opslužile svoje klijente, velike investicione banke su proširile svoje aktivnosti i pozicionirale se na glavnim svjetskim finansijskim tržištima.

Investiciono bankarstvo danas obuhvata veliki broj poslova na finansijskom tržištu. Uporedo sa razvojem finansijskog tržišta razvijali su se i proširivali poslovi kojima se bave investicione banke.

PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja ovog rada je segment industrije finansijskih usluga koji je doživio veliki broj promjena, oblast investicionog bankarstva. Promjene u finansijskoj teoriji, razvoj informacione tehnologije i komunikacija doprinijeli su stalnim promjenama i napretku ove oblasti. Od početaka razvoja do danas, stalno se povećavao obim aktivnosti i usluga u okviru investicionog bankarstva. Investiciono bankarstvo prati stalne promjene koje se dešavaju na finansijskom tržištu, a vrlo često ih iniciraju i same investicione banke.

Činjenica je da se slika finansijskih tržišta u svijetu mjenja iz dana u dan. Globalizacija, informacione tehnologije i komunikacija, deregulacija itd. utiču na dalji tok razvoja finansijskih tržišta i uvode inovacije koje olakšavaju, ubrzavaju i pojednostavljaju način poslovanja na razvijenim tržištima. Sigurno je da se sa promjenama i napretkom na finansijskim tržištima mjenjaju i dalje razvijaju i sami njegovi segmenti, odnosno pojedine grane. Investiciono bankarstvo obuhvata vrlo važan segment finansijskih usluga. Osnovna funkcija i uloga investicionog bankarstva obuhvata aktivnosti na primarnom tržištu kapitala.

Danas investiciono bankarstvo obuhvata nekoliko desetina poslova na finansijskom tržištu. Da bi moglo pravilno da se definiše investiciono bankarstvo i sagleda njegov uticaj na razvoj finansijskog tržišta, potrebna je sveobuhvatna analiza, kako okruženja u kome se ono razvija, tako i same prakse investicionog bankarstva.

Rad je posebno značajan za našu praksu jer je obuhvaćena i analiza uslova i mogućih poslova koji bi se obavljali na našem tržištu u okviru poslova investicionog bankarstva i pozitivni efekti primjene investicionog bankarstva na privredu naše zemlje.